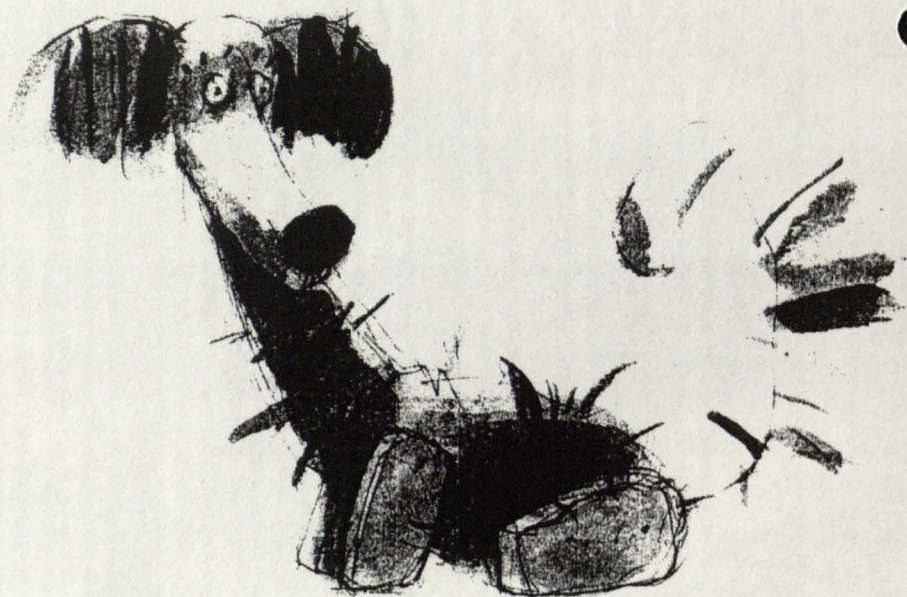

J.R.R. TOLKIEN

• RUDY DŻIL
I
JEGO PIĘS

"Baśnie nie są jedynie dla dzieci, o czym powinien wiedzieć każdy, kto czytał Tolkiena."

Christopher Tolkien

"Niedostępność gór, niebezpieczeństwa związane z podróżowaniem po nich, zmienna i gwałtowna przyroda górską powodowały, że przez długi czas góry stanowiły dla człowieka... zjawisko tak irracjonalne, że tylko w sposób irracjonalny mógł je interpretować. I dlatego nie jest rzeczą przypadku, że tyloma różnymi bóstwami wyobraźnia ludzka zasiedliła wyżyny gór i szczyty, że bogom tych gór składano ofiary..." Taka też jest geneza Rzepióra /Liczyrzepy, Rübezahla, Řepočeta, Krakonoša/ mitycznego władcy Karkonoszy. Niewątpliwie był on pierwotnie postacią z demonologii ludowej - bogiem natury i władcą przyrody. W miarę upływu czasu jego postać wzbogacała się o nowe elementy - dla poszukiwaczy skarbów i górników był opiekunem ukrytych bogactw, dla zbieraczy ziół był przewodnikiem i patronem znającym magiczne zaklęcia, potrzebne przy wyrobie lekarstw. Wpływy chrześcijańskie spowodowały, że zaczęto utożsamiać Rzepióra z diabłem. Z drugiej zaś strony istniały podania, w których przedstawiano go jako dobrego ducha - pomagającego biednym, a bezwzględnie karzącego złych i chciwych.

W literaturze pojawił się w połowie XVI wieku i od tej pory stał się bohaterem niezliczonej ilości dzieł literackich, naukowych, teatralnych, operowych i filmowych. Pozostałości pierwotnego kultu przetrwały jednak aż do XIX wieku - czeski badacz folkloru W. Kroknus jeszcze w 1845 r. opisuje zwyczaj pielgrzymowania mieszkańców okolicznych wsi pod Śnieżkę, by złożyć w ofierze "Hrubykalowi"/Liczyrzepie/czarne kury i koguty, co miało zapewnić błogosławieństwo i dostatek. Nie sposób omówić pokrótce wszystkich wariantów tematu Rzepióra w literaturze polskiej, niemieckiej i czeskiej. Już w 1662 roku lipski uczony Johannes Praetorius zebrał i opracował 241 podań i opowiadań o Duchu Gór. Kolejni autorzy wprowadzali do historii Liczyrzepy wątki miłosne, społeczne, magiczne, przez co władca Karkonoszy stawał się postacią typowo baśniową i coraz bardziej popularną. Za najbardziej znane wśród literackich opracowań uważa się dzieło Carla Hauptmanna "Rübezahlbuch". Widowisko Państwowego Teatru Animacji opiera się na dwóch wątkach baśni o Rzepiórze - historii miłości Ducha Gór do Emmy, jej porwaniu, uwięzieniu w podziemnym państwie, ucieczce i rodzącej się wzajemności, gdy Władca Karkonoszy okazuje się dobrym duchem, pomocnym ludziom. Drugi wątek to historia biednego chłopca Wita, któremu bogacz Kunc podstępnie odbiera ziemię i fałszywie oskarżając doprowadza na szubienicę. Dzięki interwencji Rzepióra, który swą mocą karze zło, Wit zostaje uratowany i nagrodzony karkonoskim skarbem. Świadomie zrezygnowano z wątku, w którym Rzepiór "liczy rzepy" uznając, że wywodzi się z błędnej interpretacji etymologicznej. Jego reminiscencją są w spektaklu postaci Rzepich - stworzonych przez Rzepióra, towarzyszek uwięzionej Emmy, które jak rośliny wędzną i starzeją się w bardzo krótkim czasie.

Widowisko jak każde artystyczne opracowanie swobodnie korzysta z nagromadzonej tradycji i wiedzy, starając się przede wszystkim oddać piękno i niezwykłość władcy przyrody i skarbów, ducha Karkonoszy - Rzepióra.

JOHN RONALD REUEL TOLKIEN - światowej sławy pisarz angielski (1892-1973) był językoznawcą, profesorem filologii germańskiej na Oxfordzie, znawcą literatury i języka staroangielskiego, doktorem Honoris Causa wielu uczelni. Był autorem ponad 120 przekładów z martwych języków germańskich. Światową sławę przyniosła mu jednak inna twórczość pisarska. W 1937 roku opublikował "Hobbita", który przyniósł mu ogromny rozgłos. Zachęcony powodzeniem i prośbami oczarowanych czytelników powrócił do tematyki "Hobbita" drukując w latach 1954 - 1955 trylogię zatytułowaną "Władca Pierścieni". Zarówno "Hobbit" jak i "Władca Pierścieni" powstały niewątpliwie pod wpływem dobrze znanych autorowi legend staroangielskich, pełnych czarodziejów, smoków i przedmiotów o nadprzyrodzonej mocy.

J.R.R. Tolkien stworzył coś więcej niż książki - był twórcą oryginalnego świata z dokładną geografią, historią, kulturą i mitologią. To właśnie spowodowało prawdziwy kult Tolkiena, który rozpoczął się w 1965 roku po wydaniu "Hobbita" w USA. Najpierw powstało The Tolkien Society of America a potem Fan-cluby na całym świecie (w Polsce istnieje Sekcja Tolkienowska Śląskiego Klubu Fantastyki). Ukazują się książki, czasopisma, prace plastyczne Tolkiena nawet gry fabularne o tematyce wziętej z jego książek.

"RUDY DŻIL I JEGO PIES" wydany został w 1949 roku, jego akcja dzieje się, jak napisał autor, "w czasach zmiennych granic, gdy ludzie szybko wspinali się na szczyty i jeszcze szybciej z nich spadali, pieśniarzom zaś nie brakowało ani tematów, ani chętnych słuchaczy". Jest to opowieść o Rudobrodym Dżilu, gospodarzu z Ham, który sam będąc niezbyt odważnym i dość leniwym, miał psa Garma nie znoszącego nudy i nade wszystko kochającego przygody. Garm różnymi sposobami nakłaniał swojego pana do działania. Dzięki temu ich udziałem stały się przygody, podróże, potyczki ze strasznym smokiem i okrutnym olbrzymem oraz inne niezwykle zdarzenia.

J.R.R. TOLKIEN
"RUDY DŻIL I JEGO PIĘS"
PRZEKŁAD - MARIA SKIBNIEWSKA

● *Adaptacja i Reżyseria - Beata Pejcz*
Scenografia - Paweł Pawlak
Muzyka - Ewa Podgórska
Przygotownie wokalne - Zofia Stachewicz

OBSADA:

DŻIL - Jacek Maksimowicz

GARM - Lidia Lisowicz

SMOK - Mirosław Mendyk

● *OLBRZYM - Sławomir Mozolewski*

DWORZANIE \ Małgorzata Kruba-Barej

RYCERZE } Małgorzata Wawrzyniak

73 PREMIERA - 07 styczeń 1996

Światło - Janusz Chłopek, Marek Karykowski
Dźwięk - Wojciech Ledwoń

Państwowy Teatr Animacji

58-500 Jelenia Góra, ul. Wolności 159, tel. 241-15, fax 264-28
Dyrektor Naczelny i Artystyczny - BOGDAN NAUKA

W REPERTUARZE:

"Entliczek Pentliczek" - wg J. Brzechwy
reżyseria - BOGDAN NAUKA

"Płnoki" wg C. Collodiego
reżyseria - ANDRZEJ LUDWIK JÓŻWICKI

"Pociąg do Betlejem czyli 715 zaginął" - J. KULMOWEJ
reżyseria - ALEKSANDER MAKSYMIAK

"Gimpel Gfupek" wg I.B. SINGERA
reżyseria - BOGDAN NAUKA

W PRZYGOTOWANIU

"O krasnoludkach i sierotce Marysi" - wg M. Konopnickiej
"Baron Münchhausen" - wg G.A. Bürgera

Lalki, dekoracje i rekwizyty
wykonano w pracowni plastycznej PTA
w składzie:

Krzyszyna Zarzycka, Maria Czyżczon,
Wacław Nawarecki, Stanisław Potaczek,

Organizacja widowni:

Elżbieta Łoźnikow, Mirosława Tazbir
tel. 241-15

20557